

KREŠTĀN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

<p><i>Predplatná cena :</i></p> <p>Na celý rok 2 zl. — kr. Na pol roka 1 > — > Na štvrt roka — > 80 ></p> <p>Jednotlivé číslo 4 kr.</p>	<p>Spisujú a vydávajú:</p> <p>MIKULÁŠ LEPSÉNYI a GERHARD NÉMETH.</p> <p>Hlavný spolupracovník: FRANTIŠ BLESZKÁNY.</p>	<p><i>Redakcia a vydavateľstvo :</i> V Budapešti VIII. ker., Práter-úlica 44.</p> <p>sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.</p>
---	--	--

Millenium.

Ponevác je môj rozum krátky, jak zajačí chvôst, teda o inom ani neviem písať, jako o milleniume. Toto je môj tretí, ale aj posledný článok Kresťanovi zaslaný, lebo dľa mojej známej uprimnosti sa doznavam, že ani o tejto veci už neviem viac písať, nežli čo teraz výnude na vrch.

Už som opísal, prečo sa my ľudáci nemôžeme tešiť tej slávnosti tisícročnej; teraz slyšme teda sľa pokračovanie predošlého podávania, dačo nového.

Už ani dva roky nás nedelia od tej doby, že Rakúsko a Uhorsko utvorily medzi sebou shod; t. j. Rakúsko a Uhorsko sa usniesly, že budú mať pod spoločnou hlavou spoločné vojsko, dakolko spoločných ministrov, spoločné kupectvo (v istom ohľade).

Lenže tieto spoločné veci peniaze stojá, teda v tej smluve i to sa do poriadku donieslo, koľko má platiť. Do včul

z každej zlatovky padlo 31·4 krajciarov, a Rakúsko platilo 68·6 kr.; teraz ale Rakúsko

požaduje, aby Uhorsko z každej zlatovky aspoň 35 kr. platilo, Rakúsko ale v tom páde by 65 kr. platilo.

† Dr. Ferdinand Dulánszky,
pätikostolský biskup.

Dakto by si myslel, však je to maličkosť! Pekná maličkosť, keď do včul Uhorsko platilo na spoločné krajinské trovy 160 millionov; od včul ale by malo platiť 166 millionov. Či šesť millionov je len taká maličkosť?!

Počkaj len roľníku však to pocítiš, lebo môžeš byť istý, že na borsu (tržnicu) to nešlahnú, lež zas len na teba. A keď si do včulku vzdychal pod ťažkými ťarchami daňovými, od včulku budeš stenat.

Nechajme ale to bedakanie na boku; o mnoho vážnejšia je tá otázka, prečo to žiadajú od nás naši nemec-kí priatelia veľkožalúdkoví?

Sami sme si príčinou toho. Našli sa totižto mnohí predstavení v Uhorsku, ktorí široko-

daleko, jak kanony, hrmeli o tom, jako pokročila naša krajina, jako ju obohatil liberalismus, že

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, ponevác semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

tu jak v raji žijú ľudia spokojne a šťastlivo, tak že s tou najväčšou veselostou bude sláviť pamiatku tisícročnú, ktorú vraj s výstavou treba završiť; výstava krajinská musí byť korunou tejto slávnosti. A veď taká výstava hrozno drahá býva, zvlášte u nás nikto sa neopováži ani myslieť si na to, žeby príjem zaokryl výdavky s ňou spojené.

Rakúsko teda celkom prírodne a múdro z jeho ohľadu si myslí, keď je Uhorsko tak blažené, keď ono toľké milliony môže obrátiť na výstavu, nech od včulku aj na spoločné výdavky viac dá, nežli do včulku. A ja bych si dal aj nohy obidve vytknúť, že naši ministri nebudú dosť tvrdí sa proti, a tých šesť každoročných millionov nechajú ubohému ľudu uhorskému za krk pichnúť.

O ľudu, plesaj, že keď aj nič nemáš v truhlici, aspoň veľký chýr máš na ulici; keď si aj ubiedený, utlačený, z blahobytu a zámožnosti už až po špičky vycicaný; aspoň pred cudzozemcami a susednými pivopijákmi máš veľký chýr, že od dobrej vôle fa až päty svrbia, tak že už až tak zamieraš, aby čím skorej bola tá výstava, žebyš čím skorej si do Judapeštu môhol zasakočiť.

O len id' čím skorej, jaknáhle sa výstava otvorí do toho uhorského Jeruzalému; všeličo tam budeš vidieť čo dôkazy slobody, blaženosti uhorskej. Najviac ale si opozri tých ľudí na výstave, ktorí nakrivený nos majú, lebo ich líca sú vyduté, brucho vypučené a prsá z reťazou zlatou okrášlené, prsty obrúčkami zlatými obdarené. Či sú toto vernie dôkazy blahobytu nášho?!

A keď si tak dobre stojíme pod jestvováním svobodnomyselnosti, ktorá zachránila od všetkej nehody Uhorsko a dopomohla nám, aby sme tak blažene mohli sláviť millenium: O načo by sme za iným chychlali, jako za liberalismom?! Však keď tento liberalismus je tak milý pred židmi a kalvinmi; pred vládou i úradníkmi, pred zednármi i pred čertom; či my môžeme byť jeho nepriateľmi; či my môžeme ho prenasledovať?!

Kto je spokojný s včulajším stavom Uhorska, ten nech je len liberál, však ho jeho druhé tretie pokolenie bude spomínať medzi slzami a plačom; že čo zlého navaril, to oni musia jesť; roky a roky snášať.

Keby liberalismus neslávil millenium s bojom proti kresťanstvu, s bojom proti všetkému, čo nenie jeho otrokom, s bojom proti statočnému neodvislému smýšľaniu; v tom páde i radosť veriaci by sa bola k radosti celej krajiny pripojila.

Fraštačan.

POLITICKE CHÝRY.

Stupavská prosba. IV. verifikáčny výbor snemovne 20-ho februára odpoľudnia o 5 hodine bude pojednávať tú petíciu, ktorú ľudová strana zadala proti stupavskej „voľbe“ z 5-ho a 6-ho decembra. Petíciu bude zastávať dr. Aleš Bakonyi hlavnomestský pravotár, kdežto mandát Latkóczyho štátneho tajomníka bude brániť dr. Filip Darvai.

Liberálne mámenie. Židovské a slobodomurárske noviny „Pešti Napló“ zas chcú klamať svet, jako aj inokedy; prinášajú vraj „pôvodný“ dopis z Rímu, že jako sa sv. Otec rímský pápež Lev XIII. údajne vyslovil o Uhorsku, o milleniume a vraj o tej spasonosnej cirkevnej politike. Že rímský dopisovateľ „Pešti Napló“ -va pápeža nevidel, to je iste, ale snáď len Vatikán tak trochu z vonku, veď len rímský otec sa s každým krivonosom nepustí do politického rozhovoru. „Pešti Napló“ si predstavuje rímského pápeža, jako nejakého neumytého rabbína, alebo nejakého slobodomurárskeho trhana, ktorý si za šťastie pokladá, keď ho nejaký čarbak osloví a potom v novinách spomenie. — Lež aj inač, kto noviny „Pešti Napló“ dobre zná, ten vie spolu i to, že na ich luhaniny a vymysleniny nemôže sa nič dať, lebo obyčajne samé si len chýry a dopisy vymyšľajú.

Úradne prenasledovanie ľudovej strany. Naši čitatelia ešte sa pamätajú na tú výpoveď Deza Percela ministra to vnútorných záležitostí, keď tvrdil, že on nedal rozkaz ani navod, aby ľudovú stranu úradne prenasledovali — ale všetky tieto jeho výpovede vyvracujú skutky. Najnovšie v torontálskej stolici v Malom-Zombori žandári opravdivú poľovačku vydržovali na sošity ľudovej strany, posávad už dva razy shabali spisy od ľudovej strany vydané. To isté sa stalo i v bielo-kostolnom volebnom okrese. Po takýchto zkúsenostiach koľko je hodno dané slovo jedneho ministra, to sme o môžeme ponechať úsudku každého statočného človeka.

Návrh gr. Alberta Apponyiho. Navrhujem, aby návrh „o sudení nad vyslaneckými voľbami“ pred rokovaním o ňom v snemovni bol doplnený ešte v nasledovnom smere:

I. Tie body § 3, ktoré pojednávajú o zrušujúcich príčinách, majú sa ešte určitejšie opísať, a medzi ne majú sa vřadiť i §§, ktoré sa vzťahujú na umiestnenie voličov. Ďalej majú sa vñiesť do tohoto § také body, aby kúria súdila nad voľbami napadnutými prosbou.

II. Nech sa zotre to ustanovenie zák. čl. XXXIII. 1884, dľa ktorého nemá volebného práva, kto nezaplatil daň predošlého roku.

III. Nech sa menoslov voličov ustáli na istý počet rokov k. pr. na tri roky, a medzi tým každý rok sa nech len opravuje.

Nech je jeden exemplár menoslovu uložený u verejného kr. notára, aby každému voličovi ked' koľvek stál k službám.

IV. Ústredný výbor nech pre každú obec raz na vždy ustáli riadnu daň, ktorá sa má platiť od toho pozemku, ktorý slúži za základ volebného práva.

V. Na sostavenie a napravenie menoslova voličov majú sa väčšie termíny určiť.

VI. Pri samej voľbe totožnosť osoby voličov v mestách len členovia mestskej rady, po obciach len

rychtár a jeho námestník a jeden boženík môžu dokazovať, k tomu pred volebnou komisiou majú prísahu složiť.

VII. Jedná o tom, ako predseda má neustranne pokračovať už pred voľbou, keď vykáže miesto každej stránke; kde ktorá stránka má byť umiestnená, to sa lósom má rozhodnúť v prítomnosti dôverníkov.

VIII. Volič preto nemá byť zbavený volebného práva, lebo chybné bol zapísaný do menoslovu, alebo snád pre dajaký rozdiel veku.

IX. Úradníci vo volebnej miestnosti len dotiaľ smú byť prítomní, dokiaľ niečo oznamujú predsedovi alebo tento im rozkaze dáva.

X. Úradníci nesmú svojou prítomnosťou pri shromaždeniach rozličných stránok k výhode tejto alebo onej stránky účinkovať; ani žandári voličov sháňaf alebo nad nimi strážiť.

XI. Nech sú zodpovední aj tí, ktorí pri popise voličov účinkujú za svoje chyby.

XII. Konečne tresty pre nadužívanie spáchané proti volebnému právu majú sa sostrif.

V krátkosti toto navrhol Apponyi ohľadom toho, aby už raz i u nás sme mali čistejšie voľby.

Pomer medzi Bánffym a Apponyim v politickom poťahu sa pretrhol. Aspoň na toto ukazuje výpoveď ministerpredsedy v zasadnutí snemovne 25-ho januára. Posávac sa vyjednávalo medzi liberálnou a národnou stranou. Na týchto poradiach Apponyi žiadal od Bánffyho rukojemstvo na to, aby jeho návrhy, keď i nie hneď aspoň v tomto cykluse snemu sa pojednávajú a súdnicstvo kurie, aby do zákona vpísali. Na čo ministerpredseda odpovedal, že za to dobre nestojí, a že to závisí od politických podmienok. Keď ale ďalej naliehali, čo to budú za podmienky, na to nevedel odpovedať. Z čeho vysvitá, že ani v liberálnej strane sa ešte neustálili stranivá týchto podmienok. Následkom čeho Bánffy v zasadnutí zastupiteľov 25-ho januára ohľadom návrhov Apponyiho pekne rúče vyhol a nedal určitej odpovede. Preto Apponyiho nič viac nehatí, aby protivnú akciu v snemovni nepokračoval, ako tiež aby okrem snemovne neagitoval. Na to je aj odhodlaný.

Učinkovanie „Krešťana“ na horniakoch.

Nepriateli kresťanskej viery strašno sa rozhnevajú na nášho „Krešťana“ a to jedine preto, že ľudu oči otvára, a že ho zo židovsko-liberálneho otroctva všemožne vyslobodí sa usiluje. A preto na horniakoch páni fíšpáni o tých obciach, do ktorých z „Krešťana“ 50, 80, ba aj sto kúskov chodí, tak vravia, že tá a tá obec od nášho „Krešťana“ je celkom omámená.

Och bárby tí páni fíšpáni čím skorej tomu budinskému Sulejmanovi Bánffymu referovať môhli, že „Krešťan“ už celé horniaky omámil! Hovorí sa, že k jednému fíšpánovi nedávno dostavil sa na poklonu jedon notár. S trasúcim srdcom klope na dvere, a vojde vnúter ku fíšpánovi. Prvá otázka bola: No čo robí ľudová strana? Rozširuje sa zo dňa na deň — odpovedal pán notár bojázlivým hlasom. Čo, rozširuje sa? Nuž a nerozkázal som vám, že já

ľudovú stranu netrpím, treba ju nemilosrdne vykoreniť! Notár vidiac nasršeného fíšpána tak sa zľaknul, že by mu ani ostruhaný vlas do zadku neboli vtiskli, a preto pokloní sa pred bašom až do zeme, odkašle si, a takto pokračuje: Osvietený pane, keby som chcel ľudovú stranu vykoreniť, nuž musel by som každého človeka na vrbu obesiť, lebo u nás krome žida a mňa všetko patrí ku ľudovej strane. Treba ich získať liberalismu, — odpovedá fíšpán, a im dokázaf, že cibilné matriky, a cibilný sobáš beznáboženstvo a recepcia židov jak velická výhoda je to pre ľud. Bože uchovaj! Kebych im to dokazovať počal, veď by ma hneď na drobné kúsky roztrhali. Keď ím tu i tu o liberalismuse niečo spomenem, jak náhle počujú to slovo „liberalismus“ utekajú odo mňa jako od dajakej zdochliny. Nuž a čo je tomu príčina? pýta sa fíšpán. Nič iné, iba ten nešťastný „Krešťan“ a cibilný sobáš. A koľko kúskov chodí do vašej obce z toho zatraceného „Krešťana.“ Len asi 50 kúskov. Čo „len“ 50, nuž a není to mnoho? Nie, odpovedá notár, bo po iných obciach chodí aj 100, 150, ba v niektorých obciach do každého domu už chodí. Fíšpán počujúc notára takto mluviť, jako docela omráčený zostal, čo notár spozorujúc dostal smelosti, a s poníženým hlasom dôverne takto sa spovedal fíšpánovi: Zakiaľ ten nešťastný „Krešťan“ ľudí nebúril, a zakiaľ ľudia cibilný sobáš nepoznali, u nás všetko v pokoji bolo. S pánom farárom a židom krčmárom blaženo sme žili, ani Adam a Eva v raji. Teraz koniec tomu! Pán farár už ma ani ku stolu viac nevolá. Aj žid sa ponosuje na pána farára, že skrze rozširovanie „Krešťana“ a ruženca na mizinu výnde, a že regál nebude môcť platiť. Znajúc prísny rozkaz pána fíšpána, že aby sme za liberalismus bojevali, srdco ma bolí, kedykoľvek vidím, že pán farár neuspokojuje sa len s rozširovaním „Krešťana“ a ruženca, ale tu i tu všelijaké malučké knižočky rozdáva zdarma medzi ľuďmi, ký div, že potom všetko je zbláznené do ľudovej strany. Nedávno som išiel po dedine už neskoro večer od Šalamuna. Idúc okolo jedného domu, zastavím sa, a počúvam jako spievajú:

*Dobrá noc liberál, dobrú noc!
Už si nás omrzal v čerty chodz.
V čerty chodz, v pekle spi,
Nerobže nám viacej bolesti. atď.*

Zvedavý súc, že kto ich naučil na túto pieseň, vojšiel som do chalupy. Od najstaršieho až do najmenšieho dieťaťa všetci spievali z jednej knižočky, ktorej nápis je: „Piesne ľudovej strany, vydal Fr. Bleszkány.“ Studený mráz ma prechádzal, keď som čítal tie piesne o ľu-

dovej strane a o liberáloch. Bože môj, myslel som si, ak to aj po ostatných obciach takto pojde, jako u nás, tak pri voľbe nech nám je Boh všemohúci milostivý. Všetci notári budú zhodení zo svojich úradov, preto že ľudovú stranu utlačiť nemohli.

Posiaľ pri voľbe ja som bol pánom, pokračuje notár, za trocha pálenky na moje kommando bár aj koňa alebo „ušiaka“ boli by vyvolili za stoličného výborníka, alebo krajinského vyslanca. Teraz každý sedliak mi odpovedá, že keď si daň zaplatil, má právo hlasovať tak jako on chce. Takto notár. Od toho času pán fõišpán nemá nikde pokoja, a hovorí sa že či spí, či jie, či chodí vždy dumí: Ľudová strana bude príčinou mojej zrkazy.

Avšak keď páni fõišpáni boja sa „Kreštana“ ešte viac sa ho boja mameluckí ablegáti. 17-ho januára pán Jurko Kubínyi veľmi smutný bol v snemovni. Pristúpi k nemu jedon mameluk a pyta sa ho: Čo ti je Jurko, čo si taký smutný veď nás hlavný minister včera ubezpečil, že znivočí ľudovú stranu, a tak nemá sa čoho obávať. Na to Jurko Kubínyi vyťahne jedno číslo „Kreštana“ a začne mu tlumočiť, že „Kreštan“ to strašidlo židov a liberálov jako píše o liberalismuse, a doložil, že to nebude mať dobrý koniec. Všetci okolo stojáci pozorne počúvali a hikalí, že jako to môže predstavenstvo dovoliť, takéto do verejnosti púšťať? Len jedon lavičiar z Koššuthovej strany dosvedčoval „Kreštanovi“ že veru má pravdu. Láhko je tebe, keď tvoji voličia „Kreštana“ nečítajú, v mojom okrese následkom „Kreštana“ už aj evanjelici sa od mňa odvrátili, katolíci ani počuť nechcejú o mne vyjmúc illavského pána dekana a farára de Okoličné, a toto všetko len tomu zatracenému „Kreštanovi“ mám čo ďakovať.

Jurko Kubínyi má teda v žalúdku nášho „Kreštana.“ Dobre, že to vieme. Z pomstvy uverejníme všetky jeho reči, ktorí on v snemovne v záujme chudobného ľudu držal (?), aby jeho voličia videli, či je na budúce hoden ich dôvery alebo nie.

Krajinský snem.

V Budapešti 20-ho januára 1896.

Prvý započal rečniť starý Tomáš Pěchy, ktorý v mene tých zastupiteľov, čo nepatria ku žiadnej stránke, pripojil sa ku návrhom Apponyho. Imrich Vargič podpredseda to vládnej strany odvolal naspák tú kritiku, čo bol o nehdy povedal na vicinálne železnice. Ján Tuba, poverenec to Tisovcov napadol ľudovú stranu a žiadal od Apponyho, aby sa vyslovil, čo myslí o ľudovej strane. To isté robil Alfréd Šréter, ktorý oslovil Apponyho, aby ľudovú stranu prisno odsúdil. Šréter jako had štípal Apponyho a ľudovú

stranu, ale nedosiahol svojho cieľu, lebo Appony nedržal za hodne odpovedať na jeho blúzniny. Ugron poznamenal, že vládna strana je ten had, ktorého chvost hryze (totiž Šréter). Gejza Horváth z neodvislej strany napadol ministra vnútorných záležitostí, v čom ho na konci zasadnutia len Karol Eötvös prevýšil.

V Budapešti 21-ho januára 1896.

Dnes dokončili všeobecnú dohodu o rozpočte torby vnútorných záležitostí; vlastne dnes vysvetlovali návrhy Apponyho. Ani jeden rečník nemohol vyhnúť v svojej reči všeobecnému účinku; každý si žiadal, aby nastaly lepšie, statočnejšie ústavné pomery; jedine Bánffy nechcel uznať, že u nás sa zle vladauje. Minister Percel všetko tajil. Dnes započal dohodu Štefan Koložvári Kišš; do sveta blúznil mnoho, ale k veci nič, preto porad sa smiali na ňom. Hódošy posudzoval politiku ministra vnútra, ale Percel všetko odtajil. Gabriel Ugron držal krásnu reč o tom, jakú vnútornu politiku Uhorsko by malo nasledovať. Ján Kola po prvý krát vystúpil v snemovni, ponevác je z neodvislej strany, zastupitelia z liberálnej strany robili na jeho reč štíplavé poznámky, keď ale spomenul neodvisliacke myšlienky, ktoré v každom občanovi Uhorska žijú, vládna strana trochu nalakaná ho očúvala. Naposledí ešte rečnil Ján Balogh o galibách administrácie a pomeroch v čongrádskej stolici.

V Budapešti 22-ho januára 1896.

Dnes gróf Albert Appony zadal svoje návrhy; snemovňa tréla, že v budúcu sobotu o týcnže bude pojednávať. Edmund Gajari referent to torby vnútorných záležitostí uznal síce potrebu Apponyiových návrhov, ale oslovil Apponyho, aby sa pobil s ľudovou stranou. *Len tá ľudová strana vždy oči kole vládnej strane.*

Potom prijali prvú sadu rozpočtu vnútorných záležitostí. Gejza Polónyi cez celú hodinu dokazoval, že minister Percel nemá ani pary o právnych pochopoch, preto verejne uráža zákon a verejne protekciu pácha. Na dôkaz toho vyzval ministra Erdélyho, grófa Jula Szapáryho a Karola Hieronymiho, ktorým to bolo nepríjemné, že o nehdy Percel sa im za chrbát skryl, a že teraz Polónyi ich vyzval, aby sa ozvali.

V Budapešti 23-ho januára 1896.

V sieni z ministrov len Percel sedel pohrúžený v mlčanlivosť, len nekdy si naznačil poznámku, keď Julo Szinay a Františ Šima rečnili spolu poldruhej hodiny o zlej administrácii, a že zlej spravy je hlavnou príčinou minister Percel, lebo že v jeho rukách i ten najlepšší zákon, rukojemstvo to slobody stane sa násilenvom.

Ministerpredseda ustavične sa zdržoval v ministerskej izbe a radil sa s Apponyim. Mnohí zastupitelia najviac okolo dverí ministerskej izby okufovali, chcejúc nejaký chýr očuť.

Tretí rečník Bujanovič predniesol vlastne prečítal dôkazy o kortešácii a násilenvách pri giráltovskej voľbe, načo minister Percel sľúbil že nariadi prisne vyšetovanie, čo mnohí tak vykladali, že Bánffy sa pojednal s Apponyim. — Neskoršie prišiel i ministerpredseda do siene a k Wlaššičovi riekol: — Povadil som sa s Apponyim. Avšak nemôžeme určite tvrdiť, že slová Bánffyho tak znely, jako sme ich my opisali.

V Budapešti 24-ho januára 1895.

Zasadnutie snemovne dnes sa započalo s pojednávaním o rozpočte stolíc. V dohode vzali účasť Koloman Szentiványi, Ju'ó Horváth, Karol Szalay s jedným návrhom, ktorý i minister Percel prijal.

Pri sade rozpočtu na hlavných županov prišiel rad na záležitosť boršodského nadžupana. Prvý rečnil Gabriel Ugron veľmi mierne ani nespomenul meno nadžupanové a navrhol, aby sa koncessie nadžupanom nedávaly. Emil Babó zaoberal sa s tou záležitosťou vo vybraných slovách a požadoval, aby všetky dôkazy pofažne na túto záležitosť sa snemovni predostrely. Tak tiež hovoril Oskár Ivánka. Minister Dániel prisľúbil, že všetky písma pofažne na záležitosť boršodského nadžupana položí na stôl snemovne. Percel ale sľúbil, že zajtra preukáže snemovni ten oznam, ktorý telegrafične pýtal.

V Budapešti 25-ho januára 1895.

Na dnešňajšie zasadnutie snemovne všetko bolo zvedavé, i preto, lebo Apponyi mal odôvodniť svoj návrh, i preto lebo mala byť reč o paname boršodského nadžupana, ktorého vskutku aj popravili a s ním mnohých iných liberálov, ktorí lúbia masné hrnce.

Apponyi odôvodnil svoj návrh, ale Barffy ministerský predseda vyhybavo odpovedal, čo toľko znamená, že on nechce čisté voľby.

Povstal i ten hlavný liberál gróf Albin Csáky a navrhol, aby od týchto čias sa nedala žiadna koncessia, ani nadžupanom, ani zastupiteľom; ovšem, že tento návrh celá snemovňa schvaľovala; ale všetko márne, liberalismus ani nemôže mať privrzcov bez masných hrncov, lebo už sam liberalismus je zkaža a najväčšia pokazenosť.

Minister Percel oznámil, že boršodský nadžupan zadakoval, ale lavica ministra nechcela ani očúvať.

Minister Wlaššič vyriekol, že on neni priateľom toho, aby sa školy pošťatnily, ale kde je toho potreba, hneď založí štátnu školu. — Naposledi zastupiteľia mudrunkovali o tom, prečože ten návrh „o božom pokoji“ zaviazol.

Zásady slobody šliapajúci liberalismus v Uhorsku.

Niektoré umelecké dielo môžu spustošiť ruky barbarské, to sa už stalo, to neni nič nového. Ale to je už prekvapivé, no hrozné, že najumeleckejšie a najdrahšie dielo slobody, ktorej pôdu občianska krv tisícich zmáčala, práve tí ohrožujú spustošením, ktorí sa vyhlasujú za najhorlivejších bojovníkov slobody pred širokým svetom — privrzcenci liberalismu.

Najživšie javište vzteklého šliapania slobody je na tento čas Uhorsko, kde liberálna strana s víťazstvom židovsko-liberálnych novôt vrchol moci dosiahla.

Liberálna strana, ktorá okužľujúce heslo slobody napísala na svoju zástavu, domnelým zastupovaním ľudového práva a ľudovej slobody získala tak mnoho verných privrzcov, ktorí

opravdivé úmysle strany neznajúc len dľa zov-najšieho lesku jej snáh súdili a tak sa nazdávali, že skutočne zaujmy ľudu napomáhajú, keď sa k onej strane pripojá. Opravdivý cieľ ale, ktorý strana chcela dosiahnuť nebol nikdy iný, jako aby všetku moc a vládu pomínulím, áno pošliapaním záujmov ľudu výlučne k založeniu svojho panstva a k pojisteniu svojich záujmov do svojich pazúrov dostala.

Strana previedla svoj cieľ; ale v tom okamžení na klinec zavesila zásadu ňou najviac hlásanej slobody, a včul smutné výsledky toho môžeme bár aj omákať. Strana táto pod larvou slobody olúpila občanov uhorských o všetké ich práva. Občianska sloboda je len chimérou, prázdny slovom, bez každého pravdivého obsahu. Vy-nuteným víťazstvom cirk.-polit. novôt završené panstvo strany vzkriesilo v tom najširšom rozsahu staroveký absolutismus k oblaženiu „slobodných občanov.“

Reakcia vystať nemôhla. L'udová strana už dvíha svoju obrovskú ruku, aby zavadala všeliké práva a slobody pohltujúcej hydre liberalismu smrteľný úder.

Docela prirodzený podnik, lebo najviac ľud je to, ktorého liberalný despotismus najcitlivejšie tlačí; ktorého slobodu on najviac šliapie; ktorého hmotný stav „liberalný“ peňažný mešec najviac pumpuje. Čo môže byť prirodzenejšieho teda jako, že z vrstvi ľudu hrozi mstitel, ktorý chce zničiť panstvo lžiliberalismu.

L'udová strana teda vypovedala lžiliberalismu boj na život a smrť, v ktorom by liberálna strana rýchle podľahla, keby k svojej samobrane celý svet pohoršujúce podlosti nepáchala. Liberálna strana do zasluženého odpočinku politickej smrti odobrať sa nechce; ale statočne, čestnými a zákonnými prostriedkami ňou hlásanej slobody žiť nevie. Zbraň jej samobrane je hnusné násilie a nesvedomitá bezprávnosť, áno, neludskosť, na ktoré každý statočný človek pečať mravnej spustlosti a vandalizmu uderiť musí, ponevác zákony práva a humanizmu zároveň uráža.

Čo iného je, jako bezprávnosť onen perfidný spôsob, s ktorým v Nitre kandidáta liberálnej strany občania ríše zomrelých volili, daň platiacich ale občanov ústavnej krajiny od volebnej urny odmrštili? — Čo iného je, jako divý vandalismus, oné z každého cítu ľudskosti pozbavené násilie, s ktorým v Stupave liberálneho kandidáta neludským mučením volebného práva olupených občanov k nemravnému víťazstvu priviedli? — Čo iného je, jako na staropohanskú zdivočelosť spoločenských mravov upamätujúca spustlosť, keď v dlhej chvíle 36 hodinového mučenia odpovediami, liberálnou geometriou do

zmätku uvedených voličov, sa rozveselujú — voličia ale o hlade, smäde a zime pod holým nebom v dáždi stoja? — Čo iného je, jako hrozná korrupcia verejného života, keď týchto liberálnych gladiatorov za jejich hnusné, mravný cit sveta pobúrujúce služby obyčajne odmena očakáva?

Tak ďaleko prišiel liberalizmus na šikmej a klzkej ploche svojej falošnej slobody! Slobodu spomínal a nerozumel pod tým iné jako svoje panstvo; slobodu sľuboval a dal železné putá. Miesto slobody udelil od absolutizmu horší železný prút, s ktorým chce pod zvučným menom a barvou slobody ujarmiť ľudí. Oproti každému zákonitému pohybu, ktorý ináč v rámci konstitucionalizmu povstane jedinou zbraňou liberalizmu je: bezprávne násilie a brutálne s ľuďmi zachádzanie, urážanie zákona, práva a humanizmu.

Toto však je len počiatkom konca — istého pádu ľziliberalizmu: lebo každá bezprávnosť len na mlýn utlačeného ženie vodu a v zápätí bezprávneho násilia nasleduje istý pád utlačujúceho. Klin s klinom bude odpoveď v svojich právach urazeného ľudu. Zapamatajte si pánovia moci, že veľkolepý pohyb strany ľudovej môžete na čas násilne zastaviť, ale ujarmený ľud na násilie násilne odpovie a odovzdá vás už dávno zaslúženému odpočinku politickej smrti a dejepis bude pre potomkov svedkom toho neslychaného skutku, že v Uhorsku jestvovala strana, ktorej privrženci, práve tú zásadu odhodili, zašliapali, pošliapali, aby nezomreli, ktorú prijali a na svoju zástavu vypísali, aby sa zrodili zásadou slobody!

Turzovský.

Masný hrniec boršodského nadžupana sa prevrhol.

Julo Miklós nadžupan to boršodskej stolice, hlavný mameluk, liberál, samá to počestnosť, ale len tak zvonku; vnútri, jako každý liberál, veľmi ľúbil vylizovať masné hrnce. Keď bol ablegátom, v ústach na jazyku vždy mal samé hazafictvo, a keď by sa bol neкто opovážil o jeho najčistejších úmysloch pochybovať, hneď ho vyvolal na súboj, dobre vedel sa biť, strielať, a šablou sekať, samé to vlastnosti výtečného liberála, a preto v liberálnej strane pozerali naňho, jakožto na nejaký vzor; teraz ale vyšly špatné veci naň, prečo musel i hneď sa vzdať svojho úradu.

Tento škandál je nasledovný:

Julo Miklós r. 1894 vymohol si od vlády povolenie, že môže vystaviť jednu železnicu, ktorá by šla cez dolinu Bodvu, a podotkla by obce: Šajó-Eče, Boldon, Sirik, Finke, Edelény, Borsod, Sendró-Lád, Sendró, Slániu a t. d.

Toto povolenie na železničnú stavbu nadžupan Julo Miklós popustil Jozefovi Szabó pravotárovi v

Miškovci, prisľúbilac spolu Szabóvi, že vymôže u vlády, aby toto udobrila. Pravotár Szabó dostane i tie súčty ktoré vláda, stolica, a obce už sľúbily a ešte sľúbia, aby poistili stavbu železnice. Nadžupan dobre stojí za to, že tieto nápomocné summy aspoň šestokrát deväťdesiat tisíc zlatých urobia.

Za tento gšeft ale Julo Miklós dostane 80 tisíc zlatých, v dvoch častiach, 40 tisíc vtedy, keď povolenie písobne sa vystaví na meno Szabóva, 40 tisíc ale vtedy, keď tých 690 tisíc úplne poisteno bude.

To je obsah jednej listiny.

Druhá ale následovné zajímavé čiastky v sebe obsahuje:

Julo Miklós sľubuje, že pre tú železnicu u vlády následovné výhody vymôže:

1. Bude pýtať a prosiť, aby tá ponúkaná summa 1 million 741 tisíc jakožto staviteľný kapitál povýšila sa na 1 million 9 stokrát tisíc zlatých. A jestli že sa to mu podarí vykonať, dostane za to 79 tisíc zlatých.

2. Vláda za poštu a za iné služby krajine konané sľúbila tej železnici 278 zlatých. Jestli že Julo Miklós svojím vlivom túto summu môže povýšiť, za to nadžupan Miklós zas dostane 71 tisíc 625 zlatých.

3. Na rieke Šajove podľa plánu sa má vystaviť železný most. Ale jestli že pán nadžupan vykoná u vlády, aby mohli len zdreva most ten vystaviť, ktorý bude slúžiť i pre vozy, pravdaže myto sa bude platiť, zas dostane desať tisíc zlatých.

4. Nadžupan vykoná u vlády, že krajina lacnejšie než obyčajne bude spravovať tú železnicu, aby podujimateľom viacej rebachu ostalo v rukách.

5. Vymôže i to, aby tá železnica mohla dovážať piarg, piesok, zem, repu a t. d. za takú cenu, jako kameň, kov, uhlie.

Ejhľa toto je na krátko obsah dvoch listin, ktoré nadžupan Julo Miklós a pravotár Jozef Szabó pred kráľovským notárom si vzájomne vystavili, a preto tento škandál odopreť a utajiť neni možno.

Ľudu! vidíš, jako gazdujú liberáli s tvojím majetkom! Jako ťa klamú! Nadžupan sa zaväzuje, že takéto a takéto výhody vymôže u vlády; odkialže tá vláda berie? Veru páni ministri to zo svojho vačku neplatia; ale dajú vydrancovať skrze ekzekútorov od chudobného ľudu. Tisíc a tisícokrát sme už v týchto novinách, ľud upozornili na to, jako ho liberáli šudia, mnohí snáď nám neuverili, mnohí pochybovali, a niektorí nás zatracovali, i kto že má teraz pravdu? Či nie my? — Celá liberálna haveď teraz sa veľmi hnevá na Julo Miklóša, že takú hanbu na nich uvalil, že nebol obozretnejší; to mu ani najmenej za zle nemajú, že robil také špinavé gšefty, veď také hnusoby aj iní liberálni ablegáti, liberálni magnáti robia, lenže to nevyšlo na vrch, ani snáď nikdy nevýnde, veď liberálna strana ani obstáť nemôže bez takých masných hrncov.

Preto ľudu netrp nikde liberálov: liberálov nevoľ si za ablegátov: ani za dedinského notára, ani rychtára, ani toho najposlednejšieho sluhu netrp, keď by sa priznával ku liberálnej strane; rožširuj všade ľudovú stranu, keď kráľovstvo tejto príde, vtedy svitnú lepšie časy i pre teba!

Rozpomienka.

Nezabudnem nikdá deň osudný smútku.
Chládok som požíval, v mäkkej ležal tráve,
Okolo mňa chlapček drobnú hádzal hrúdku,
Ako srnček skackal, hnal motýle hravé.
K sebe som ho zväbil, jemné hladkal vlásky,
Milo ma obejmul, z bratskej bozkal lásky.
Naraz mi ufrknul, do vrbia sa ukradnul,
Aby chudák v hĺbku divej rieky padnul.

Och nešťastný večer nesíde mi s umu.
K brehu vôd som letel strachom hnaný ľakom,
Plakal som, nariekal, ako bez rozumu,
A hučiace vlny vysmialy ma jakom.
Kričal, volal, darmo! preskúmal sem i tam,
Kási hrôza šepa, ach márne sa pýtam.
Jenie ho viac, nenie, zmiznul braček malý,
A preč mi ho vzaly besné prúdu svaly.

V duši nosím obraz prežalostnej noci.
V snách som ho spatril, drahé nebožiatko,
Ľáky člnok nesly bielunkých pien moci,
Vňom čičikal kvietok môj spanilý sladko.
Vra stála nad ním, nôtla mu šumne,
Prsil som, vzdychal som, pod poklad môj ku mne!
Ac. neočul hlas môj, ďalej tonul, plával,
Zaryly ho hmliská, schoval vody nával.

Nezomnem rána, bolestného rána;
Skrauly vlniská, vysotily telo.
Mra lomil mi kosti, duch môj samá rana,
Pri emej obeti srdce ledvy tlelo.
V láach si driemal, v nevinnosti šate,
Nezádky, ruže zdobily ho všade...
Taktosa rozlúčil, šiel na pokoj sladký,
Rumžitia lônu zeme oddal matky.

Dlhomír Polský.

Na návšteve.

očujte len, čo sa mi vám,
po tieto dni nestalo?
mi pri tom aj do smiechu,
a ma to aj hnevalo.

Znáte Hanku Cížikovu?
už sa domov vrátila,
a ja po starej známosti,
hneď som ju navštívila.

Vítaj Hanka jako sa máš?
ako sa ti vodilo?
Keď si len tu ej čiže zas
bude nám bývať milo.

Ale moja milá Hanka,
ústa pyšne nakriví;
„Niks slovakiš, niks slovakiš,“
to sa mi vraj protiví.

Povážte si! sotvá pol rok
na tom Spiši vybudla,
už by chcela Nemkyňou byť,
už slovenský zabudla.

„Teda ozaj niks slovakiš,
moja lúba Anička?
tak je darmo — maj sa dobre,
hrdopyšná frajlička.“

Ja Slovenka, a keď sa ty,
haňbiš za slovenskú reč,
hľadať si druhú priateľku —
a s tým som odešla preč.

Š.

CHÝRNÍK

Čas. V Budapešti 27. januára rano hustý sňah padal, odpoľudnia bolo pochmureno. Úmernosť tepla ukazovala —7·0 stupňov. — Po Uhorsku počasie je mračné, chladné a tu i tam padal sňah v malej miere; na východe úmernosť tepla na —15, ba i na —20 stupňov klesla. Najteplejšie bolo v Crkvenici 4·8 stupňov najchladnejšie ale v Akna-Slatine —21·0 stupňov. — Po Europe na východe porád mrzne, úsady boly v Anglicku a na okolí Alpov. — Najteplejšie bolo v Malte 12·2 stupňov, najchladnejšie ale v Uleaborgu —23·7 stupňov. Vo Viedni —6·2 stupňov, v Ríme —1·4 stupňov, v Paríži 6·2 stupňov, v Berlíne —5·3 stupňov, v Petrohrade —15·3 stupňov, v Sofii —7·7 stupňov, v Carihrade 1·5 stupňov bolo tepla. — Predpovedá sa: Môže sa očakávať suchý čas a mráz.

Kráľ a kráľovná v Riviere. Z Nizzy sa oznamuje, že kráľa Františa Jozefa očakávajú 14-ho februára do Cap-Sv.-Martina. Kráľovná 24-ho januara chcela navštíviť ruského korunného dediča, ale ho nenašla doma, lebo, korunný dedič práve s veľkým kňazom Petrom šiel na prechádzku a tak kráľovnú hlavný dvorný majster prijal.

BESEDNICA
Rozpomienka.

Nezabudnem nikdá deň osudný smútku.
Chládok som požíval, v mäkkej ležal tráve,
Okolo mňa chlapček drobnú hádzal hrúdku,
Ako srnček skackal, hnal motýle hravé.
K sebe som ho zväbil, jemné hladkal vlásky,
Milo ma obejmul, z bratskej bozkal lásky.
Naraz mi ufrknul, do vrábia sa vkradnul,
Aby chudák v hĺbku divej rieky padnul.

Och nešťastný večer nesíde mi s umu.
K brehu vôd som letel strachom hnaný ľakom,
Plakal som, nariekal, ako bez rozumu,
A hučiace vlny vysmialy ma jakom.
Kričal, volal, darmo! preskúmal sem i tam,
Kási hrôza šepa, ach márne sa pýtam.
Nenie ho viac, nenie, zmiznul braček malý,
Ta preč mi ho vzaly besné prídu svaly.

V duši nosím obraz prežalostnej noci.
Vo snách som ho spatril, drahé nebožiatko,
Ľahký člnok nesly bielunkých pien moci,
V ňom čičkal kvietok môj spanilý sladko.
Vila stála nad ním, nôtila mu šumne,
Prosil som, vzdychal som, poď poklad môj ku mne!
Ach neočul hlas môj, ďalej tonul, plával,
Zakryly ho hmliská, schoval vody nával.

Nezapomnem rána, bolestného rána;
Skrotnuly vlniská, vysotily telo.
Mráz lomil mi kosti, duch môj samá rana,
Pri nemej obeti srdce ledvy tlelo.
V laliách si driemal, v nevinosti šate,
Nezábudky, ruže zdobily ho všade...
Takto sa rozlúčil, šiel na pokoj sladký,
Rumy žitia ľonu zeme oddal matky.

Dlhomír Polský.

Na návšteve.

Počujte len, čo sa mi vám,
po tieto dni nestalo?
Slo mi pri tom aj do smiechu,
a ma to aj hnevalo.

Znáte Hanku Cížikovu?
už sa domov vrátila,
a ja po starej známosti,
hneď som ju navštívila.

Vítaj Hanka jako sa máš?
ako sa ti vodilo?
Keď si len tu ej čiže zas
bude nám bývať milo.

Ale moja milá Hanka,
ústa pyšne nakrivi;
„Niks slovakiš, niks slovakiš,“
to sa mi vraj protiví.

Povážte si! sotvá pol rok
na tom Spiši vybudla,
už by chcela Nemkyňou byť,
už slovenský zabudla.

„Teda ozaj niks slovakiš,
moja ľúba Anička?
tak je darmo — maj sa dobre,
hrdopyšná frajlička.“

Ja Slovenka, a keď sa ty,
haňbiš za slovenskú reč,
hľadaj si druhú priateľku —
a s tým som odešla preč. Š.

CHÝRNIK

Čas. V Budapešti 27. januára rano hustý sneh padal, odpoľudnia bolo pochmureno. Úmernosť tepla ukazovala —7.0 stupňov. — Po Uhorsku počasie je mračné, chladné a tu i tam padal sneh v malej miere; na východe úmernosť tepla na —15, ba i na —20 stupňov klesla. Najteplejšie bolo v Crkvenici 4.8 stupňov najchladnejšie ale v Akna-Slatine —21.0 stupňov. — Po Europe na východe porád mrzne, úsadiny boli v Anglicku a na okolí Alpov. — Najteplejšie bolo v Malte 12.2 stupňov, najchladnejšie ale v Uleaborgu —23.7 stupňov. Vo Viedni —6.2 stupňov, v Ríme —1.4 stupňov, v Paríži 6.2 stupňov, v Berlíne —5.3 stupňov, v Petrohrade —15.3 stupňov, v Sofii —7.7 stupňov, v Carihrade 1.5 stupňov bolo tepla. — Predpokladá sa: Môže sa očakávať suchý čas a mráz.

Kráľ a kráľovná v Riviere. Z Nizzy sa oznamuje, že kráľa Františa Jozefa očakávajú 14-ho februára do Cap-Sv.-Martina. Kráľovná 24-ho januára chcela navštíviť ruského korunného dediča, ale ho nenašla doma, lebo, korunný dedič práve s veľkým kňazom Petrom šiel na prechádzku a tak kráľovnú hlavný dvorný majster prijal.

Omrzely mešťanosta. Zo Záhrebu sa telegrafuje: záhrebský podmešťanosta Stankovič, spravca to viacerých peňažitých ústavov a priemyselných podnikov, jeden z najväznejších mestských ľudí, 28-ho januára sa revolverom zastrelil. Podľa chýry utrpené ztraty na trznici vohnaly ho do samovraždy.

Žárt opilých mládencov. Dva opilí mládenci do veľkého strachu nahnali cestovateľov osobného vlaku, ktorý sa ponáhal z Oderbergu do Košíc; pri priehrade v Bešeňove v Liptovskej stolici sa to stalo. — Ján Slaník a Ján Višjak mládenci z Liptovského Potoku išli opili domov. Keď prišli ku priehrade, práve blížil sa vlak do Košíc. Tí dva mládenci umienili si, že si žárt urobia s tým, keď zastavia vlak. Postavili sa jeden vedľa druhého na kolajnice a šatkami z ďaleka kývali mašinistovi, aby zastavil vlak. Vlak pri priehrade postál, a tí dva šibali dali sa na útek, ale železničné osobstvo ich dohonilo a pochytilo, vzali ich na vlak a oddali vichnosti.

Škandále jedného židovského učiteľa. Dobre pochodila polgárska škola v Hódmezővásárheli, keď Švarca, jeden to krásny kvietok novorecipovaných občanov dostala za učiteľa. Toto výborné židisko za krátky čas tak pošpinilo počestnosť tej polgárky, že ju ani za desať rokov neočistia. Na krátko pán Švarc takéto veci páchal: Od jedného segedinského knihkupca knihy, od jedného kupca vo Vášárheli koňak kradol, úradné povinnosti zanedbal, od žiakov svojích kurčatá, maslo, a. t. d. pýtal, raz ho popadli, keď ovocie kradol, jeden kupec vo Vášárheli ho zo svojho sklepu vyhodil. Dokázano je, že od svojich žiakov pýtal 50 zlatých, volal ich zabávať sa, ponúkal im cigarky. Obcovoal s poznačenými ľuďmi, dal ich skrze žiakov volať do školy. Proti pánu Švarcovi zaviedli inkvizíciu, a nezadlho odprášia ho včerty.

Opilstvo zaplatil životom. Ján Džurnák 25 ročný mládenec a obyvateľ olcnavský (spišská stolica) 22. januára večer išiel štrekou opilý domov, nákladný železničný vlak ho dostihol, pod seba uchvátil a na kusy potrial, nohy mu našli pri Olcnave, jednu ruku pri Vitkovcách, driek a druhú ruku v Zlatníku. Neskôr o dva dni mal sa oženiť a mal byť povýšený za železničného strážnika (vochtra). Podpora rodičov a rodinné šťastie ta šly za liter pálenky.

Volby stoličné v Tekovskej. Volby do stoličného výboru v Tekovskej stolici niekde znova boly a budú. Vo Vráblach (Verebély) zas len ľudová strana vyhrala vyvoliac farára čiffárskeho Turcsányiho, a gazdu Matúšku. V Željezovcah jedine vyvolený zostal Žigmund Tóth hlavný služny levický. V Hulle zostala voľba prvá potvrdená. Voľba v Hron-Ribňicke je zničená, uvidíme že jako sa bude ľud držať na novej voľbe.

Zmrzol 12 ročný chlapec. Adam Sopkuljak z Hornej Tižiny, obce to trenčianskej stolice, išiel so svojou ženou a s 12 ročným synkom 12-ho januára do Terchovej, aby si múku z mlyna domov doviezli, naspák idúc na sánkach, na ceste sa všetci traja ustavili v krčme Morica Klein a tam si toho trápenia, dobre potiahli; rodičia potom vypravili chlapca popredku s koňom, ktorý fahal sánky s múkou: tí nedbáli rodičia až ráno 13-ho januára sa pohli z krčmy, a chlapca našli zmrznutého na ceste sedačky, zďaleka sa nazdávali, že chlapec im ide v ústrety, až keď prišli k nemu, zbadali, že je mrtvý, potom už pravdaže darmo bedákali.

Valné shromaždenie žilinského k. spolku.

Dňa 26-ho januára vydržoval kat. spolok žilinský riadne valné shromaždenie pod predsedníctvom p. Zoltána Zmeškála. Po zahájujúcej reči predsedu predostrelí zprávy svoje starosta kruhu, pokladník i knihovník. Potom previedla sa voľba nových úradníkov a výboru. Za predsedu s veľkým oduševnením zas p. Zoltán Zmeškál bol vyvolený.

Mnoho je slepých. Kedykoľvek je o zdravotnej štatistike reč, vlast našu vždy najdeme v susedstve Portugalska a Ruska. Čo sa počtu slepých týka, musíme sa uspokojiť so štvrtým miestom v rade europejských vzdelaných štátov. Len Portugalsko, Rusko a Španielsko nás prevyšuje, v ktorých krajinách na každých desať tisíc ľudí padne dvacať slepých. U nás na desať tisíc počítame len päťnásť slepých, a tak u nás je aspoň dvacať tisíc slepých. Nad tým sa nebudeme diviť, keď si povážime, že onemocnených na trachomu, ktorí množia počet slepých minulého roku podľa soznamu ministra vnútra, viacej bolo než dvacatdva tisíc. A koľko je ešte takých nešťastlivých dietok, ktorých soznam ministra nepripomína, čo pre nedbanlivosť rodičov každoročne zbavené bývajú najdrahšieho pokladu, zraku očí. Keď by u nás viacej starosti sa vynakladalo na liečenie nebezpečného zapálenia očí u detí, vtedy by zaiste úbyvalo počtu slepých, ktorí padajú na farchu spoločnosti bez svojej vlastnej chyby.

Vyhnaná kráľovná. Z Viedne sa oznamuje: Bývalá panovníčka ostrovu Havai, kráľovná Lilinokalani a jej dcéra, kňazná Kájroláni, na začiatku februára zanechá Honolulu a v marci príde do Krostelly v hornom Taliánsku na svoj statok Kňazná Kajrolani tu vo veľkonočný pondelok vydá sa za dona Tomesa Pasuello de San Felice.

Morena. Ferdinand Dulánszky päťkostolský biskup zomrel 24-ho januára večer o 9 hodine. Predtým dňom nemocného biskupa operoval dr. Dirner budapeštiansky lekár, ale operácia nič neosožila. Už predpoludním o 11 hodine počal umierať. Okolo umierajúceho shromaždili sa kapitulníci a jeho úradníci, jako tiež i jeho rodina. Jaknáhle zomrel zazvonili na zámku, čím dali na vedomie obyvateľstvu, že biskup už dokonale.

Vražda. Z Debrecína sa telegrafuje: V Balmazujvároši odtialto na polhodiny ležiacom stala sa senzácionálna vražda. Andrej Štrik dvacaťštyriročný mládenec ukrutne zavraždil macochu. Františ Štrik uvárošský gazda zavčasu ztratil ženu, po ktorej mu zostali dva synovia, a oženil sa po druhý raz. Jeho syna Andreja to veľmi urážalo, že macocha úplne panuje nad jeho otcom, ba i druhého syna Jána odstránila z domu. Preto si umienil že tú macochu zabije. Tento svoj úmysel 25-ho januára vykonal, vo vinici jedním mlatom zabil tú ženu. Žandári chytili vrahu a odvedli do Debrecína.

Zomrel na generálmarši. Františ Sikora starý to trubač 17-ho delostreleckého pluku v Novej Vsi, ktorý už desať rokov slúžil, onehdy s plukom vyťahoval na cvičbu. Keď jazdili, trubač práve začal trúbiť generálmarš. Ale sotva že fúknul do trúby, trúba mu vypadla z ruky, a ten ozrutný vojak spadol s koňa. Mrtvica ho porazila.

Boj žandárov s vlkami. Dva žandári z Battone (Arad. stol.) mali onehdy nebezpečný príbeh s jedným krdlom vlkov v dombedházskej hotári. Albert Fodor a Štefan Varga žandári večer 23-ho januára medzi

sliadením prišli do dombednázskeho chotára. Pri tak zvanom Vizeséri na raz celkom nenadále kôň jedného žandára započal prskať a zas sa vypínať a so žandárom horeznačky padol, ale tak šťastlivo, že ani koňovi ani žandárovi sa nič nestálo. Medzi tým i druhý kôň počal byť nepokojný, až keď sa žandár zas posadil na koňa, vtedy zbadali, že zo šášiny sedem veľkých vlkov beží na nich, týchto sa tedy báli koňe. Desať krát strelili, a dvakrát trafili. Jedon vlk padol, ostatní utiekli. Zastreleného vlka žandári potom dovezli ku služnovskému úradu do Batone.

Matrikár na zábave. V Liptove, vo Veľkej Štiavnicí bol 12-ho januára bál, na ktorom súčasťou sa aj sliáčanský matrikár, ktorý — hlbšie nazrúc do pohára — verejne zlorečil Krista. Vychovaný bol v katolíckom ústave za kňazské peniaze. Vyzývame našu mládež, aby matrikárov na zábavy nevolala, oni aj tam chcú cibufu s cesnakom sobášif.

Pohrýzla svoju rodinu. Ešte na začiatku decembra sa stalo, že v jednej obci menom Alpáre v Čalókezi besný pes pokúsil jednu starú ženu. Ačkoľvek ju upozornili, predsa nedala sa zaštepif, následkom čeho onehdy vypukla na nej besnota a v hrozných mukách umrela. Po čas nemoci jej príbuzní chceli ju skrotif a vtedy sa stalo, že tá nešťastlivá pohrýzla svojho muža, syna, nevestu a jedného vnuka. Teraz celá rodina je v Pasteurovom ústave.

Keď sa s petroleumom kúri. Na mnohých miestach lenivá čeliadka má tú hlúpu obyčaj, že drevo na kúrenie poleje petroleumom, aby sa tým ľahšie a lepšie zažalo. Tato zlá obyčaj 24-ho januára stala život jedného chlapca a život druhého človeka nebezpečenstvu vystavila. V Budíne pod 14 číslom v horgoňovej ulici rano našli verklikára Jána Ivanovského a jedného 14 ročného chlapca bez seba. Hneď telefonovali pre chráničov, ktorí potom ustálili, že chlapec už umrel, ale v Ivanovskom že jesto ešte život; zanesli ho do špitála. Vyšetovanie objasnilo, že Ivanovskovi dňom pred tým a síce na večer zakúrili s petroleumom a tak vyvinuté jedovaté pary ich usmrtily. Ani meno toho zomrelého chlapca nevedia, lebo ho len Ivanovsky znal, a tento ešte nemohol nič povedať.

Falošné zlatníky. Nemecko-palánska žandarmeria 25-ho januára doprovadila do žalára budapeštianskeho súdu Petra Štefkova obyvateľa z Palánky, ktorého postihli pri falšovaní peňazí. Štefkova už dávno mali v podozrení, že falšuje peniaze a prehliadli jeho dom, vtedy zbadal jeden žandár, že Štefkov čosi do ohňa hodil. Vyňali to z ohňa — bolo to desať kusov dobre falšovaných jedon zlatníkov. Štefkov medzi tým utiekol do Srbska, ale niekoľkoraz prišiel i domov. Pri jednej takejto príležitosti nenadále ho zdrapili žandári. Štefkov už sa priznal, že falošné jedonzlatníky vniesol do obchodu.

Upovedomenie. *Ludová strana* v Budapešti (VIII. József-körút 31/b. II. emelet) *krajinskú ústrednú pisárňu* otvorila. Obecnstvo sa vyzýva, aby túto *pisárňu* hneď upovedomilo o každom pohybe *ludovej strany* sa týkajúcom. Redaktori ale ktorí držia s *ludovou stranou* na to sa prosia, aby svoje noviny pod nápisom kancelárie posílali, za čo jakožto za vzájomnú službu z času na čas zprávy im bude posílať. Konečne *predsedov všetkých katolíckych kruhov, čitateľných spolkov alebo katolíckej spoločnosti* jakéhokolvek to mena na prosí tá kancelária, aby jej sdělili meno a bydlu i toho *patričného telesa*, i vlastnej ich ctenej osoby.

Odkiaľkoľvek a čokoľvek by niekto písal, nikdy nech nezabudne na čele svojho listu *meno volebného okresu a stolicu* pomenovať. Do *ludovej kancelárie* sa môže i po slovensky písať.

Všetky listy sa majú adresovať na meno veľk. pána *Jána Molnár*; vtedy istotne ich dostane kancelária.

V Budapešti 3-ho novembra 1895.

Kraj. ústred. kancelária „Ludovej strany“

v Budapešti

(József-körút číslo 31/b. II. poschodie).

Veľký obrázkový LURDSKÝ KALENDÁR, L'UDOVÝ KALENDÁR

na

priestupný rok 1896.

Cena 30 kr.

K dostaniu je u *Kolomana Mészáros*, v Budapešti u vel. p. pátrov Františkánov.

DOPISY.

Tvrdošín 10-ho januára 1896.

Prevelebný pán Redaktor!

Tvrdošiansky matrikár spolu aj notár, Ondrej Gallas po dlhom čakani dožil sa 14-ho jan. toho túžobne očakavaného dňa, v ktorom prvý raz vzal na seba svoj podchvostník. V ten deň mali byť sobášené tri páry, ktoré pred tým dňom dva razy k sebe dal volať, určil im čas na 8 hodinu raňajšiu, o ktorej ich civilne sobášif, vyhrazajúc sa im, že jestli sa v svatebnom ruchu, mladuchy vo vencoch nedostavia, tedy ich sobášif nebude. Túto žiadosť a a svoje pokračovanie aj po krčmách vyhlasoval, hovoriac: „Zákon síce nežiada svatobného rucha, ale úcta mojej osoby to požaduje“. Mladoženisi, ačkoľvek im aj lúhal, v svatebnom ruchu sa nedostavili, ponevác ich on sobášif nechcel a po meste vyhlasoval, že ani za dva roky sobášení nebudú, jestli sa mladuchy vo vencoch nedostavia; išli na faru k pánu farárovi svoju stížnosť prednesúc, odtial do kancelárie služnovskej, služny obrzúc svatebníkov, rucho ich za čisto, jako ministeriálne nariadenie nakladá uznajúc, rozkazal matrikárovi, ktorý len pred niekoľko minútami hovoril: „Že ani na prosbu rímskeho pápeža ich nesobášif — ľudí statočných sobášif. Tak skoro spadly rohy Ondreja Gallasa. Lež títo ľudia nielen že sa nedostavili pred matrikára v ruchu svatebnom, ale ani protokoll nepodpisali jako horliví katolíci, príklad taký každý katolíck nasledovať má. Podpis odopriet môže, lebo podpis mladoženichov ani zákon ani ministeriálne nariadenie nežiada, a nikto sa ku podpisu

skrže matrikára nútiť nesmiť. Podpisom by sa mladík za manžela, mladucha ale za manžku uznávala, to sa ale s učením sv. viery nesrovnáva, lebo cirkev Ježiša Krista civilný sobáš za sviatosť nikdy neuzná!

Strašili ich, že deti za nezakonité považované budú, jestli protokoll nepodpíšu, oni ale v svojom predsäzvatí nepodvratne ostali. Z pomstvy muzika im zakázaná bola, na tom zákaze viete kto sa najviac horšil? nuž krčmár!

Matrikár ale o tomto ministeriálnom nariadení nič nevedel, lebo keď by bol vedel, nebol by sa pýtal, zdaliž má svedectvá vydať; jako by mal aj vedieť, veď večer miesto toho, aby ministeriálne nariadenia čítal, v krčme blúzni proti viere, proti Kresťanovi, ačkofvek ho číta, vo dne po polovačkách chodí, a to je jeho jedna zásluha, že ho posávať v úrade trpia. Druhá zásluha jeho je, že má surový, neokruháný jazyk. Na tom sa ale nikto nezastaví, lebo každý človek na okolí zná, že Ondrej Gallas nie do školy ale poza školu chodil, neskoršie jako hájnik v Oraviciach veru vzdelanosti si nenadobudnul. Oravice sú o tom chýrne, že tam mnoho diviny obzvláštne divých sviň sa zdržuje. A hovorí sa: „Že kto s kým obcuje, obyčajne taký aj býva, preto je náš matrikár a notár Ondrej Gallas taký nevzdelaný. Pre tieto dve zásluby ho predstavení trpia navzdor tomu, že úradné povinnosti zanedbáva, tak že neraz už pre lenivosť bol pokutovaný, a len proti statočným ľuďom brojí. Jemu môžu Medvedžania ďakovať, že im statočného o ich blaho sa starajúceho rychtára, hlavný služný 3 ho dec. z úradu vyzdihol, a prečo? preto, že liškavým a luhavým slovám notára veril, a preto jedine, že sa nechcel modle klaňať, ale navzdor všetkým úradným hrozbám pri voľbe stoličných výborníkov na pána kaplána tvrdošianskeho hlasoval. Keď mu ale hlavný služný odkazoval, že ho rychtárstva pozbaví, jestli svoje presvedčenie nezmení on smele odvetil: „Lepšie mi bude bez rychtárskej palice byť svobodným človekom, než s rychtárskou palicou nevoľným otrokom.“ Preto ho z úradu ešte, úradne vyzdvihnúť nemohli; našli príčinu v tom, že tabuľu na ohlášky zaraz na vlastný dom nevyvesil.

Medvedžania chvály hodní sú, lebo títo v Podzámockom okrese, vyjmúc 6 tých pri voľbe na stoličného výborníka najvýbornejšie sa držali, a za svoju zmužilosť aj mučedníkmi sa stali, lebo 28-ho nov. 5-8 zlatými pre maličkosť od hlavného služného pokutovaní boli. Naproti Nižnania, ktorí si za výborníka hlavného služného vyvolili na 50 kr. pokutovaní boli. Myslím, že pán podžupan má citlivejšie srdce, a lepšie pozná biedu ľudu. Páni Služnovci! veď vy z mozofov ľudu žijete, zakiaľ Vy sa zabaváte, ľud Oravský hladuje, a vy nás pre právo nám zákonom dané, ktorého my slobodne chceme užívať pokutujete? kde je tu ľudskosť? kde zákonitosť? zdaliž sa zákony na to, aby chudobného zničili? My Oravci aj budúce budeme vedieť našu povinnosť, a liškavým slovám viacej neveríme, ani farníci fary tvrdošianskej, Ondreja Gallasa sa báť nebudeme, lepšie by urobil, keď by sa nazpiat do Oravíc navrátil a na divé svine, ale nie na statočných ľuďoch poľoval, a po meste nevykrikoval. Pán matrikár! ale ste dakedy počul, že Pán Boh pre nepravosť Otca, detí už do tretieho pokolenia tresce! Mlyny Božie pomaly — ale istotne melu!

Tvrdošínčan.

Nitra v Bojniciach.

Ctená Redakcia!

Nepatrné mestečko Bojnice prečo za starodávna výchylné bolo, to rozlúštiť ponechávam milovníkom dejepisu. Cieľ týchto riadkov je len ten, aby som udal príčinu, pre ktorú ono stalo sa najnovšie výchylným. Predbežne však musím podotknúť, že Bojnice ležia v nitrianskej, tedy v tej stolici, v sídelnom meste ktorej odohralo sa jako známo pred celým svetom, to najhnusnejšie a drzé šliapanie občianskeho práva. Dejištom tomuto podobného staly sa pri voľbe do stoličného výboru i Bojnice, tak že smelo môžeme toto mestečko nazvať Nitrou v malom vydaní. Lež nepredchytajme veci a začnime od začiatku.

Voľba stoličných výborníkov pre bojnický okres vypísaná bola na deň 8-ho novembra. O tomto však termíne poniektoré obce dozvedely sa len 2-3 dňami pred voľbou, kdežto naši liberáli páni i bez krivého nosa už dávno kortešovali na svoj liberálny spôsob. Tak na príklad sirotský pántatik, ktorý žiada si držaným byť za „dobrého“ katolíka, ale jako stoličný výborník tiež veselo kýval hlavou za civilné párenie, kortešoval proti kňazom za seba medzi iným aj s tým, že títo oklamali ľud, lebo praj v tom liste od pp. biskupov na veriacích upravenom stálo i to, aby kňazi od farníkov štolu nebrali, čo ale na kazateľni múdro zamlčali. Že je to špatné cigánstvo, z toho si tento pán sotva robil svedomie, ináč by sa nebol opovážil vydobýjať si slávu na ruinách druhého statočnosti. Daleko by ma viedlo, kebych mal opisovať verbunkoš druhého liberálneho kandidáta a jeho všetkých tovarýšov a učňov. Tento pán sa nazdáva, ponevác vysoko býva, že môže si teda dovoliť na hockoho zvysoka sa dívať a mimo seba každého, nech by bol bár aj kňaz, za hlúpeho a sprostého držať. Ale i tu chyba lavky. Keby on nebýval v tak veľikom a vysokom zámku, ako je bojnický, zaiste by sa mu tu i tu otrelo o uši, že to býva aj naopak, o čom síce musí byť aj sám povedomý, ináč by nerozdával z toho, z čoho má najviac . . .

Len o kortešáčke tretieho liberálca málo je počuť, ponevác za toho voličov a nadovšetko rychtárov obrábal jeho p. švager, hl. služný, a to dobre viete, takí páni najradnej vybavujú svoje záležitosti pri zatvorených dverách, zpoza ktorých zriedka kedy čo príde do verejnosti. Tolko však viem, že lazianský rychtár, Valent Petič, statočne vystal trinástu próbu a nedal sa rozviklať vo svojom presvedčení, čo konečne i p. hl. služný, všeobecne za šľachetného srdca uznávaný, musí si tiež uctiť a vážiť.

Liberálci kandidovali: Kohúta, apatekára; Hajdu, kasnára; Martincseka, sirotského a na zavedenie ľudu Lukácsa, brezanského p. farára. Ľudová strana však oproti nim postavila: Lukácsa, Bartaky-ho, lazanského p. farára, Valenta Petiča a Dura Mokry, čestných rovníkov.

Vonku blato, už od niekoľko dní ustavične prší, vkročme do hlasovacej sieny. Tu za stolom sedí a vše vstáva jeden fúzatý pán pohľadu a hlasu divokého; nad ním visí na obraze ukrižovaný Spasiteľ. To je prášes voľby, ináč v Prievidzi dobre známy podslužný, menom Soóky. Z ľava pri ňom sedí chatrnej postavy človeček v ruke s perom, ustavične s ním tancujú s jedného papiera na druhý podľa taktu, ktorý mu prášes dlhým prstom dáva; z prava rozprestiera sa buclaté chlapisko v čiernom kabáte, vítajú z ďaleka voličov svojím sršnivým pozorom ani v hore medved

báránka; z oboch ale bokoch stola čupezjú traja ubohí sedliaci, malo čo vediac a ešte menej sa o to starajúc jako na smrť odsúdení, čo vôkol nich sa deje. „Kto sú títo?“ — pýtam sa p. Pillárika, kaplana bojnického, ktorý mi odpovie: „To sú od präsesa vymenovaní dôverníci“. — Ale p. kaplan, nech nežartujú, veď dôverníkov nevymenúva präsés, tých podľa zákona volia si zpomedzi seba voličia, a hľa, tamto sedí súťovský richtár, toho poznám, ten ani hlasu nemá. Nuž, do paroma, čo že sa to stalo? — Pán kaplan odpovie mi doslovne toto: „Ja i s p. prepoštom a viacerími voličmi z Bojníc boli sme tu prítomní, keď präsés otváral voľbu a vyslovil aby si voličia zpomedzi seba volili 4 dôverníkov, na čo ja hneď za prvého dôverníka hlasite som zavolať: Jozef Tamaškovics. Ale notár bojnický, pravdepodobne dľa predbežne premysleného figlu, v reči ma pretrhne a povie, že on to právo v mene voličov skladá do rúk präsésových. Túto drzosť notárovú p. prepošt Tamaškovics márne zavracať s tým, že nielen on a ja, ale ani nik z voličov nespĺnomocnil notára na také niečo, ba naopak, my voličia že skutočne chceme podľa v zákone nám zabezpečeného práva slobodne voliť si dôverníkov, čoho dôkazom je mena jeho hlasité volanie za dôverníka, präsés Soóky na to nič nedbajúc, jako furia naježený jednoducho vymenuje 4 takých za dôverníkov, ktorí ani dunstu nemajú, čo je to dôverník a z nich jeden ani voličom není. A keď präsés o tomto svojom protizákonnitom pokračovaní ani protokol hore vziať nechcel, p. prepošt sa vzdialil“. —

Ostal som jako omračení. Pozrem na Soóky-ho a mimovoľne príde mi na um nitrianský Tarnóczy. Či vás — myslím si, — jedna mater mála, že sa tak jeden druhému rovnáte? Ale predsas rozdiel: tu učen prevyšuje majstra. Veď ani Tarnóczy neotvoril voľbu kopnutím zákona do zadku. Alebo či zákon zreteľne nehovorí, že präsés voľby len v tom páde môže vymenovať dôverníkov, jestli ich voličia nechcú voliť? Či sebevôľa a figel notárov smie byť präsésovi viac, nežli zákon, ktorému platnosť darom sa namáhali vydobíť p. Tamaškovics a p. Pillárik? Ponevác tito oprávnení voličia vyslovili, že oni a spolu ostatní voličia nielen sa nezriekajú toho práva, lež chcjú voliť dôverníkov, tenkrát präsés nech si on ešte tisíckrát na väčšieho pána hrá, jako jeden Soóky, — povinnen je zákon plniť a voľbu dôverníkov nariadiť. A neučiní-li to, zodpovedný je pred zákonom a voľba už pre túto jednu príčinu musí byť neplatná, zrušená, jako nazákonnito započatá.

Vieme, veď sme skúsili, prečo toto oľliakovanie zákona stať sa muselo, prečo p. Tamaškovics nesmel zaujať miesto dôverníka. Och, niesme na toľko krátkozrakí. Predobre totiž vedeli tí liberálni páni, (a p. Soóky je snáď najhrubšie poleno z toho hnitého plotu) že proti ohromnej väčšine ľudovej strany ich je len t'rstka, bárs aj ľudová strana pre isté príčiny iba posledný deň, takmer už v noci môhla sa konečne usnieť na svojich kandidátoch. Keď teda kortešáčka nič neprospeľa, vyrátali si na prstoch, jestli len na nejaký spôsob voľbu nepošpinia, že budú sa museť od haňby skrývať. Z tej príčiny Tamaškovicsa, ktorý by sa im môhol a vedel dívať do karet, — násilne prekazili vyvoliť za dôverníka, a najprv podľa svojho patentirovaného plánu zostavili si volebný výbor, aby potom smelo môhli plagizovať taktiku Tarnóczy-ho, ktorý že sa mu už hojne vyplatila. — nemuseli sa báť, že ich zapravotí pre náhradu. Čo ďalej nasledovalo, známo je z voľby nitrianskej. Tá neľudskosť, čo diala sa v Nitre voličom

ľudovej strany, opakovala sa i tu v Bojniciach na toľko, že celkom správne napísali sme ponad tieto riadky Nitra v Bojniciach. Výčiny tie sú napospol známe, zbytočne znovu ich opisovať. Ale predsas, aspoň niečo len tak vo všeobecnosti na ukážku. Tí voličia, nech by jakkoľvek boli páchli smradľavým špiritusom kortešským, prišli však hlasovať za liberalných, od p. präsesa ani čo jeho vlastní bratia požívali samú vlúdnosť. Môhli oni mať o 20—30 rokov viac lebo menej než stalo v menoslove. Ale beda ľudovákovi! Tí už museli sa podrobiť takému examenu, ani čoby sa uchádzali o hodnosť nie kadejakého notára, lež samého eksekútora. Hlavné predmety byly: výmluvnosť, (p. präsés náhodou dnes trpel na zavalenie v ušach), matrikárstvo, zemepis. Jestli volič nedal sa zmýliť ani škrekom präsésovým, ani pohľadom toho zprava sediaceho čierneckabátnika, prepustený bol na slobodu, aby pohľadal niekde v krčme svojho richtára, ktorý by zistil, zdaliž v tej obci nenachodí sa ešte aj iný toho istého ména a veku a pod tým istým numerom domu prebývajúci občan, majúci nešťastné votum.

Dívajúc sa na toto politické zbojstvo ústavného práva, zkrsla vo mne tá otázka, nuž či je to povinnosťou tunajších občanov pomáhať stolec p. Soóky-mu — ak mu je tvrdý — obmäkčiť svojimi cedulkami? Či on nemá dosť široké pole jako slúžny shromážďovať si na iný spôsob zásluhy, ktoré by ho hodným činily vyššieho postupu? Veď načo je zákon, keď nemá byť spravodlivosť.

Jaký vzala začiatok a pokračovanie mala voľba, taký bol aj jej koniec. Počuli sme síce, že liberálci dostali 174 hlasov oproti ľudovákovi, ktorým predsas navzdor Tarnóczy-ho taktike ušlo sa ešte 152; — ale či súhrn všetkých hlasov srovnáva sa s bežným číslom v protokole poznačených voličov, to nám zabudli oznámiť; následkom čoho máme závažnú príčinu pochybovať, zdaliž nebolo viacej ceduliek, jako odhlasovavších voličov.

Ľudová strana ale už i na tento výsledok môže byť hrdá, tu judášsky groš nepracoval, pálenkou sa nenapájalo, ani úradnou kančukou sa nevyhrážalo, jediným hýbadlom srdca, čo ľud jako na povel shromáždil, bolo silné presvedčenie a sladké povedomie: za vieru a blahobyť ľudu. A že sme prepadli včul, trebárs len zdánlivo, bo mravné víťazstvo je naše, na to odpovedáme s básnikom:

*„Padol oltár obetí. Junáč naša zbitá,
prápor svätý rozniesly barbarské kopytá;
zvítazily! No hanba na jich sedí zbroji —
hrady padly: však pravda, pravda naša stojí!*

Krásne, ba môžem povedať hrdinský sa držali na čele so svojimi richtármi: lazanci, necpalania, pravenčani a kaniaci. Tito nemali medzi sebou predajné duše, ani jedného judáša. Nedožerci zaslúžia síce tiež chválu, len by jejích richtár, brat kandidáta ľudovej strany, nebol hanebne zradil vtastnú krv.

Dágh 20-ho januára 1896.

Velactená Redakcia!

Príjmite i z nášho okolia ostrihomskej stolice naše srdečné pozdravenie! Pri tejto príležitosti sdeľujem Vám jednu presmutnú udalosť, akožto ovocie civilného manželstva: Istý náš občan Jozef Sendy išiel 17-ho januára aj so zasnúbencom svojej jedinkej dcéry (s budúcim zatom) pred večer ku farmatringovi (podchvostinárovi) na Úny, lebo u nás takého niet, ohľadáky

HOSPODÁRSTVO

Úmelecké rojenie včiel.

Teraz dáme na papier myšlienky a zkusenosť jedného učiteľa v tejto veci zbehlého.

Úmelecké (kunštovné) rojenie včiel veľmi vábí za sebou mnohých včelárov. A veď to aj má svoj základ, pretože v tomto páde nemusí včelár očakávať a pri včelách postávať, lež roj výde; sám mu určí on termín, kedy sa má pakovať von z kláta. Sám si spraví rojov, koľko a kedy chce. Už prvého mája môže si roj vyvabiť z kláta. Lenže predsa nemá táto vec také jadro, jako to jej škrupina (zovnútornosť) ukazuje.

Cože zlého má v sebe prírodný roj? Nič, ako to, že ho očakávať musíme, dakedy za ním strečkovať, medzi husté haluze sa škriabať, a na vysoký strom sa driapať. Je to galiba, ktorá ale jako-tako predsa sa len dá premocť.

Sbehlý včelár veľmi ľahko preskočí tieto ťažkosti. Lenže má on potom hodný a súci roj, ktorý ochotne sa chytí do práce, a bez chovania a zvláštneho opatrovania sa rozmáha tak, že roj umelecký ani primerat sa mu nescie. Kdežto roj umelecký, keď sme ho dostali, nenechá nás na pokoji, pretože neraz aj týžden ho musíme chovať, aby k sebe prišol. Môže sa on prirovnať k takému dieťaťu, ktoré v siedmom mesiaci príde na svet a pri všetkej opatere nenie istí život jeho.

Je pravda, že taký roj nemusíme vyčkávať, lenže neskôr to draho zaplatíme, toľko práce nám on dá. Kto dzierzonské kláty má, dľa predpisu môže päťorakým spôsobom k umeleckému roju dojsť; jednoduchý roľník a včelár si môže hlavu nalámať, lež všetkých päť spôsobov prekunštuje, až konečne knihu do kúta hodí, bez toho, žeby v stave bol vybrať si ten najpríhodnejší spôsob.

Medzi umeleckými spôsobmi rojenia včiel tu chcem podať ten najvýslednejší, ktorý najbliž stojí k prírodnému rojeniu sa. Čo ale len vtedy sa stať môže, keď je už dosť nových včiel, lebo ináč tak by zachádzal s včelami človek, jako kto z brucha by chcel krave tela vyťahnúť.

Keď je už rodný klát hotový k rojeniu sa, aby sme nemuseli vyčakávať nasledujúce môžeme umeleckým spôsobom rojenie previesť. Plášte rodného klátu vyberieme a preložíme do kláta prázdneho, ktorý bude bydliskom nového roja. Ten plášť, v ktorom zazreme matku (kráľovnú),

dať zapísať; keď sa odtiaľ večer po 6 hodine naspák vrátili hore spomenutí, pre mnohé behačky už i tak premrznutí, pretože pred obedom v tej istej záležitosti aj na Doroghu boli, na čo im ešte ostrý vietor do tvári fúkal, a tak ustáť a premrznutý na toľko oslabol, že už ďalej sa ani pohnúť nemôhol; jeho budúci zaťko vzal ho na chrbát a niesol, pokým vládol, lež keď už i tento celkom ustal, a vidiac, že takto mu nebude možno sa do dediny dostať, nášho v obci najstatočnejšieho gazdu pri ceste nechal a ako bez duše utekal do dediny o pomoc; pomocníci položili ho potom na voz, lež bohužiaľ domov ho už len mŕtvého dovezli, a mladý teraz tiež leží so zamrznutými nohami, Pán Boh vie, čo z toho bude? Samo sebou sa rozumie, že občania sú nad týmto hrozne rozhorčení, lebo každý to pripisuje tomu nám na krky násilne navalenému občianskemu manželstvu, ktoré u nás každý nenávidí. Pohrab nebožtíka s najväčšou útrpnosťou 20-ho januára sa odbavoval.

Okrem toho mnoho darobného behania máme, lebo mnoho ráz farmatringoša, ktorý je notárom viacej obcí, nenajdeme doma, a tak sa viacej ráz trápiť musíme v tej istej záležitosti, čo sme pred tým poriadne a ľahúčko si u p. farára odbavili. Sobáš občiansky naše dievky vzdor nútenia len bez vencov odbavujú. Oslobod' nás Pane, od takejto starostlivosti našich bezbožných p. vyslancov. S úctou

Štefan Čižmár, roľník.

Prevelebný pán Redaktor!

Naša obec, menom Chrasť, vo spišskej stolici, podala ešte protest i apellátu na ústredný výbor stoličný, v tom smysle, aby bola oslobodená od znášania farch na matrikárov; no ani nás na odpoveď hodných nedržali. V Uhorsku má ľud tedy len jedno právo: slúžiť na vojne a porciu platiť. U nás zákon bráni len mocným, ľud je bez práva; on len farchy nosí a robí, ako otrok. Kedy už ztrasieme so seba panstvo a tyranstvo liberalizmu? Bože pomáhaj nám.

Teraz na vianoce mali sme v našej obci slovenské divadlo. Naše deti hrali „Betlehem“ pastiersku hru v dvoch dejstvách. Ľud z okolia spolu i s pánmi farármi a učiteľmi hrnuli sa pozrieť toto predstavenie narodenia Spasiteľa. Prednáška tri razy bola zopakovaná. Na našom vidieku liberálna strana už tiež rozvila svoju zástavu — začína sbierať pod ňu zakliate duše a synov Satanáša.

Stražník na Hornáde.

Rozmary a žárty.

Cigán ako vojak.

Pri execirke keď kapráľ komandoval „na pravo“, cigán sa obrátil na ľavo; keď zas komandoval „na ľavo“, cigán obrátil sa na pravo. Kapráľ sa ho pýtal prečo to robí. Cigán odpovedal: „A čo, keby sme ša všetci na jednu stranu dívali a nepriateľ by prišiel š druhej strany?“

Pri súde.

Sudca: Končeku, je to pravda, že ste dali tuhla pani Klepáčkovej dve zauchá? Má vraj dvoch svedkov.
Obžalovaný: To ona nemôže povedať, preto že keď som ich jej dal, nikto nebol prítomný?

na bok odložíme. A chytíme do práce. Naspiak vložíme do kláta materinského jedon mädom zaplnený a jedon abo dva kvetovým prachom zaopatrené plášte, potom ale ten, v ktorom sa matka nachádza. Nato vložíme ešte asi päť započatých plášťov; a od zadku zapravíme klát, a nový roj je už hotový, pretože potrebné včely samé preidú.

Potom všetky plášte treba vklásť do prázdneho kláta. Rodný úl starý je teda v predošlom položení s tým rozdielom, že sme ho preniesli do nového kláta a povzbavili matky, a od dvoch-troch kvetovým prachom a mädom naplnených plášťov, ktoré veci ale ľahko sa dajú vynahradiť. Lebo o dakoľko dní nová matka sa zjaví. Jako ale včely pokračujú v práci, s poľa keď sa domov navrátia do toho druhého kláta pojdú, pretože v tomže majú svoju starú matku. A tak ten roj má i včiel v dostatočnej miere; je to taký roj, ktorý bez pomoci vyžije. Kdežto rodný klát sa povzbaví všetkých včiel, len mladé zostanú v ňom, ktoré ešte neboli vonku dvatри dni budú ony slabé, aj vody im treba dať dnuká, ostatné potrebné im nezbyva. Lenže o krátky čas sa soslínia: preto ale veľkej chuti nemajú k rojeniu sa, aj založený mlad pootvárajú, aby sa nerajily. Po 8-9 dňoch ich ale sami musíme opozreť; lebo jestli samé neučinily to, my musíme mlad pootvárať a tak rojenie prekaziť, nechajúc len jedno a to najväčšie hniezdo. Asi o 8-10 dní znovu ich musíme opozreť či majú matku, a či ona nenie neplodná? Aj napájanie sa musí viackrát opätovať. Kto má asi 40-50 klátov, ten aby iné ani nerobil, toľko práce dáto umelecké rojenie, chosňa predsa nenie z toho toľko, aby človek vyžiť mohol.

Vrátme sa ale k prírodným rojom. Keď človek roj ráz vsadí, už viac skoro žiadne práce s nim nemá. Lenže jedon klát aj viac rojov dá. Aby sa to teda nestalo, nový klát položíme na miesto starého a naopak. Tak sa stane, že včely s poľa prichodivše vletia do nového kláta. V starom kláte ale samé si postrhajú zapravené hniezda, a neraj sa viac. Keby predsa ešte jedon roj vyšol, to nenie taká galiba, pretože pri príhodnom počasí na celú zimu sa môže dobre zaopatriť.

Už z tohoto dostatočne vysvitá, že prírodné rojenie sa včiel má veľkú prednosť pred umeleckým, a nezadlho sa k nemu navrátia včelári aj tí najučenejší. Najľahšie a najjednoduchšie sa dá včeláriť nie s dzirzonskými, lež s jednoduchými klátmi a košami; i my tento spôsob odporúčame, ktorý pri malej a lacnej práci predsa cez mnohé storočia dokázal sa byť výnosným.

Podáva Čachtičan.

VYOBRAZENIE.

Dr. Ferdinand Dulánszky, päťkostolský biskup, ktorý 24-ho januára toho roku umrel, a ktorého náš terajší obraz predstavuje, narodil sa 19-ho novembra 1829 v Ostrihome, kde bývali jeho starí rodičia, a kam sa jeho matka utiahla, keď sa jej hodina pôrodu blížila. Jeho otec bol úradníkom na statku grófa Šándora v Bojne, kde sa Dulánskeho rodina obznala s tamejším farárom, Jánom Šimorom neskorším uhorským primášom.

Dulánszky gymnázium dokončil v Budíne, odkiaľ ho prijali medzi klerikov a poslali do Viedne do Pazmaneuma. Keď ho vysvätili najprv bol kaplánom v Starom Budíne; v 1856 v Pešti, neskoršie bol prefektom v peštianskom semeništi. R. 1862 učbárom na universite. Potom nezadlho ostrihomským kanonikom a r. 1875 za biskupa do Stolno-Belohradu ho vymenovali; o dva roky neskoršie stal sa biskupom v Päťkostoloch.

Za najväčšiu úlohu svojho života si pokladal, aby obnovil prastarý sídelný chrám. Desiat rokov a vyše dvoch millionov zlatých vynaložil naň. Predovšetkým ale najprv popozeral v cudzozemsku podobné kostoly, a potom sa chytil do stavby chcejúc ho skvostne obnoviť. Toto dielo započalo sa obnovovať v 1882 a dokonalo sa v 1892, keď v prítomnosti Jeho Veličenstva uhorského kráľa ho znovu posvätili. V tomto kostole Dulánszky svoje meno zvečnil. Stálo ho to mnoho ťažkosti, ale s božou pomocou šťastlivo ich premôhol na chválu božiu a na oslavu Uhorska.

ODKAZY REDAKCIE.

Naším čitateľom a vôbec všetkým katolíkom čo najvrúcnejšie odporúčame Spolok „*Svätého Adalberta*“ (Vojtecha) v Trnave, aby ho napomáhali, lebo to je jediný spolok, ktorý sa stará o duchovný pokrok slovenského katolíckeho ľudu v Uhrách, vydávajúc dobré knihy pre katolícky ľud. Včulajším Jeho predsedom je dôstojný a veľkom. Pán Šimon Klempa kanoník v Trnave.

Kto chce noviny ľudovej strany v uhorskej reči čítať, tomu odporúčame noviny „*ALKOTMÁNY*“ čo najlepšie a najlacnejšie, lebo vychádzajú každý deň a na celý rok stoja len 10 zl.

V Budapešti Barošš ulica číslo 59.

Hornia-Zubrica. J. H. S vašim listom ste sa príliš opozdil; inokedy ale vďačne uverejníme, keď zavčasu budete písať.

Jedon z voličov Šarišskej stolice. Vo vašom liste nenapísal ste ani to mesto, odkiaľ píšete, ani vaše meno ste nepodpísal, preto váš list sme nemohli do povahy vziať.

Dubová. J. H. Váš list sme dostali, ale v Kresťanovi pre mnohé príčiny ho uverejniť nemôžeme.

Šoškút. J. R. Váš chýr nemôžeme dať do novin.

Orávka. J. M. Detto.

Ostrihom. J. K. O tej veci, ktorú ste pekne opísal vo vašom liste, už bola reč v Kresťanovi, preto váš list nemôžeme uverejniť, lebo by sme už zbytočnú vec opakovali, ináč inokedy vďačne uverejníme od Vás zaslané články.

Baňská-Štiavnica. M. N. Váš list sme dostali, ale ho nemôžeme upotrebiť.

Stará-Turá. A. S. My Vám tu žiadnej rady dať nemôžeme.

Garam-Szt-Kereszt. V budúcom čísle Kresťana váš list priniesieme, ale prv ho náležite musíme opraviť.

Moskva. Inokedy vďačne, teraz ale váš list nemôžeme uverejniť.

Majcichov. J. G. Váš list sme dostali, ale pre mnohé iné musel teraz vystať.

Hegybánja. I. G. Váš článok ešte nemôhol prísť, lebo mnohé prišli prv, tedy prosíme len o trpezlivosť.

Mošovce. Sindulfo. Vaše verše z mnohých príčin nemôžeme vydať.

Štiavnica. E. F. Váš verš príjde, len trpezlivosť.

Malé-Borovo. J. V. Váš verš nemôžeme upotrebiť.

Novoselovsk. M. P. Obzreme, aby sme vašej žiadosti vyhovelí. N. Dobra. Zemplinská stolica. J. K. Na vašu otázku, najdte odpoveď v tomto čísle Kresťana v knižnej polici.

Terchová. J. K. Petrolin alebo petroleum je jedno; tedy len obyčajný petroleum sa má tak upotrebiť, jako sme to boli opísali.

Lopašov. A. P. Čo Vy vo vašom liste píšete, to už mnohokrát bolo v Kresťanovi pojednávané.

Košice. J. S. Váš list sme dostali a mnohé veci v ňom napísané len schvaľovať musíme, ale zas je aj mnoho takého, čo nás síce nie, lež iných prívržencov ľudovej strany by sa nemilo dotklo, a preto za dobre uznávame váš list neuverejniť.

Z Bojníckej doliny. Š. P. Váš list z 15-ho januára sme dostali, dobre na krátko a jadro ste podal zprávu o dvoch veciach, len že list k nám prišiel prineskoro, preto teraz ho síce nepoužijeme, ale na budúco prosíme také a podobné zprávy tiež tak krátko a jadro opísať a hneď na nás zasláť.

Predplatiteľov našich prosíme, aby nám pri obnovení predplatku to číslo sdělili, pod ktorým im »Kresťan« posávad chodieval.

Dopisovateľov našich prosíme na to, aby dopisy svoje len na krátko, ale jadro skladali, lebo ináč preveliké množstvo ani ich prečítať tým menej uverejniť nemôžeme, naše noviny len raz za týžden vychádzajú, tedy niet toľko miesta, aby sme ich priniesť mohli.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je uncovanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osoh, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Knižná polica.

Katolíckemu ľudu odporúčame nasledovné knihy:

„*Dom Svätý*“ čili „*Život Tobiášov*.“

K dostaniu u Fr. Richarda Oswald v Lenge.

Posledná posta: B e l a b á n y a.

„*Dom a Škola*.“ Dobrá kresťanská výchova musí byť všetkých nás prvou starostou. Preto aj prostriedkov k dobrej výchove musíme hľadať. Jedným z takých prostriedkov je dobrý vychovateľský časopis. Jediný náš vychovateľský mesačník „*Dom a Škola*“ prináša zvlášte v poslednej dobe články rozmanité a výborné, preto ju všetkým pp. farárom, pp. učiteľom aj rodinám odporúčame. Zvedeli sme, že najme katolícke učiteľstvo časopis ten málo odoberá; pokiaľ „*Dom a Škola*“ je vedená duchom kresťanským — a to zaiste je — a pokiaľ neobráža našu cirkev katolícku — a to dosiaľ neurobila — potiaľ nenie príčina, aby ju katolícke učiteľstvo neodoberalo. Nesmieme dopustiť, aby sa z dačoho mohlo zatvárať, že katolícky učiteľ je menej vzdelaný a pre školu menej zaujatý. „*Dom a Škola*“ stojí roč. 2 zl. 50 kr., za pol roku 1 zl. 25 kr. a možno ju objednať s adresou: „*Dom a Škola*“ v Ružomberku, *liptovská stolica*.

„*Kto má pravdu*“, sošit.

Ako založíme „*gazdovsko-potravný a úverný spolok*?“ Sostavil Andrej Hlinka, farár sliachanský, predseda trojsliachanského gazdovsko-potravného a úverného spolku.

Pútnik Sv. Vojtešský. a jeho „Kalendár“ je k dostaniu v Spolku Sv. Vojtecha v Trnave.

„*Kráľovná Sv. Ruženca*.“ Mesačné sošity, vychádzajú 1-ho v každom mesiaci. Predplatná cena na celý rok 80 kr. (160 halierov), Spisuje Štefan Pironcsák farár v Trstenej v oravskej stolici, u ktorého sa možno predplatiť.

Znovu vydáva: Fr. Richard Oswald správca fary na Teplej (Lenge o. p. Bélebánya). U toho istého vydavateľa je k dostaniu: *Ružencová knižočka. Albána Stolcza myšlienky o žoltári*. Cena jedného výtisku 15 kr.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 6.90—7.35 zl. Raž 6.30—6.40 zl. Jačmeň na krm 4.90—5.10 zl. do pálenic 5.40—6.20 zl. na várku 6.40—7.80. Oves: 6.00—6.40 Kukurica: 0.00—0.00. Proso: 5.35—5.70. Vo Viedni každý mc. o 50 krov drahší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 8.75—09.25. Koprné semeno: 9.00—9.25.

3. Strova: Veľká biela fyzula 8.25—8.75; tmavá 8.50—9.50 okruhlá: 8.25—8.75, tarkavá 6.00—6.25. Šošovica 8.50—15. Hrach 8.50—9.50. Čistá 12.50—00.00 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 18—20. Burgyňa 2.00—2.20. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petržefem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 2.50—3.20. Slama. Na postielanie: 1.30—1.40. Žup 1.50—1.70.

6. Siatie: Červená ďatelina 30—40. Lucerna 34—40 zl. Jarní ladník 5.50—6.00 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: a i 97 hospodárskych volov; 117 dojných kráv. Následovné boly ceny. Vyborná pára volov do jarma do 000—000 zl. Dojné kravy: za jeden kus 80—130 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 7122 kusov oviec. Ceny: 10—13.00 zl. za páru, a 14—16 kr. za živý kilo. Svinský trh: za kilogram 52—53 V salašoch 3516 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26—30 zl. Vosk 164—165. Vajcá 30—35 Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 47—50.00., udená 56—57.00 zl.

9. Remeň funtový 152—185, teryc 150—170.

10. Kraviny vrázkované 180—210.

11. Pytlinky 255—260.

12. Tefaciny najl. víksovky 430—450, stredné 355—365 ťažené a vrázkované 340—355, blysk. remeň najlepši 160—165 prsné listy 165—170.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

Dvoh dobrej výchovy kresfanských 14—15 ročných chlapcov do mojej dielne za učňov hľadám.

Liptov. Ružomberok

JUR. GREGUSS,

pekársky majster.

Offerty a pohľadavania prosím ná mňa zasielať.

L'UPTOV-LUŽŇANSKÝ

POTRAVNÝ SPOLOK

potrebuje do svojho obchodu 200 hk. ovsa a 150 hk. jačmeňa. Vyzývame teda tých horňo-vidieckých hospodárov, ktorí by nám potrebujúcu zásobu ovsa a jačmeňa odpredať chceli, aby sa čím najskorej u Správce horespomenutého Spolku s udaním odpredajnej ceny bez odkladu hlásili.

Od 20 rokov známe a chýrne

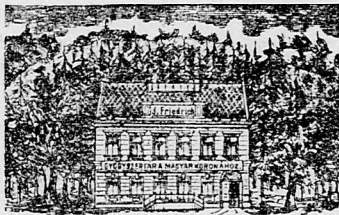
KARPATSKÉ ZDRAVOTNÉ PILULKY

vynajdené a pripravené jedine **JÁNOM FRIEDRICHOM**, lekárnikom v Malackách (prešporská stol.)

sú vzácnym a lacným domácim liekom

proti zapchaniu, zašlamovaniu, nechuti k jedlu, žalúdočnému katarrhu, zpuchnutiu žalúdka, vetrom, závratu, boleniu hlavy, zimnici, zlatej žile, výsypu, žltenci, bleďačke a starým otvoreným ranám.

Cena týchto piluliek je tak ľavná, že i každý chudobný si ich kúpiť môže, stojí totiž jedna škatulka s 15 pilulkami 21 kr., balíček obsa-

Známka ochrany.

hujúci 6 škatuliek stojí 1 zl. 5 kr. Keď sa k cene piluliek priloží 20 kr. a peňažitá hotovosť keď pošle sa poštovou poukážkou, tak zásielka piluliek pošle sa s vyplatením už poštového kamkolvek v rakúsko-uhorskej ríši. Menej než balíček nezasielala sa.

Jediné zasielateľstvo u Jána Friedricha, lekárnika v Malackách, v prešporskej stolici.

Výstraha! Ponevác moje pilulky často falšované bývajú, prosím tieto len u mňa kupovať.

Výtah z podakovaní.

Ctený pane! Istá Maria Csanová, ktorá od 20 rokov trpela za suché lamanie a krč v údoch, následkom užívania vašich výborných piluliek, sa tak vyliečila, že sa nevie prenadiť kde sa tie hrozné bolesti z jej tela podely a preto sa vám, ctený Pane za zdravie modlí! Vaše pilulky sú tak obľúbené okolo nás, že ich hľadajú z celého okolia, čo aj svedčí, že zásobu objednávam.

V Kraskove dňa 15-tého februára 1895. *Ludmila Skultety.*

Veľkomožný Pane! Prosím keďby mi čo najskôr ráčili poslať z ich vytečných karpatských piluliek a síce jeden balíček. Vreľé vďaky ľm, lebo bez ich zdravotných piluliek ani života nemám, ktoré mój život predlžujú, nech ľch Boh z neba požehná a dá ľm stále zdravie by aj naďalej mohli predlžovať život nemocným k nim sa utikajúcim.

Nyitra-Ujľak dňa 25-tého októbra 1895. *Stefan Vavrike.*

Urodzenému pánu lekárnikovi Jánovi Friedrich v Malackách! S úctou Vás upovedujeme, že naša milá matka, žena to Pavla Antala 14-ho toho mesiaca umrela v 80 roku svojho veku. Naposledí naložila nám, svojim deťom, aby sme Vám uprimnú vďaku vyslovili za tie pilulky mnoho rokov posílané. S týmto Vás prosíme, že i my tie isté pilulky donášať si žiadame, a prosíme Vás, aby ste nám 8 balíkov a 6 škatul postovú dobierkou poslali.

Tót-Komlós, 23-ho decembra 1894. *Susanna Antal.*

Blahorodný Pane! Ráče mi poštovým obratom doposlať 3 balíčky z vašich výborných karpatských piluliek; ktoré sa proti nesnesiteľnému hlavobôľu čo výborný liek dokázaly a dokazujú. V Slovenskom-Aradaci dňa 7-ho januára 1895.

S úctou *Jozef Kolenyi* učiteľ.

TLAČIAREŇ „SVÄTÉHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskymi písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť **preveleb. kňazstva a obecných predstavenstiev na**

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE
LEN VYDAVATEL'STVO

„KREŠTANA“

PRIJÍMA.

— B U D A P E S T, —

Prater-ulica číslo 44.

Za oznamy sa musí hneď platiť.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú a hneď sa môžu poslať: **Testimonium Confirmationis** 100 kusov 50 kr.

Výtah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianskych spolkov a knížočky splácováče.

Kus týchto 12 stranových knížočiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijíma jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarňi alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadost učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.